

Notitie

Aan : het Presidium
Van : Geert Andringa, griffier
Datum : 16 april 2026
Betreft : Beschouwing aard en karakter *Byld*
Bijlage(n) : -

---

1. Aanleiding en context

Sinds januari 2026 werkt de gemeenteraad van Achtkarspelen met een nieuw vergadermodel dat zich nadrukkelijk richt op het BOB-model: beeldvorming (*Byld*), oordeelsvorming (*Oerlis*) en besluitvorming (*Beslút*).

De beeldvormende fase vindt sinds die datum niet meer plaats in de voormalige informatiecarrusel, maar in de **raadscommissie *Byld***, ingesteld op grond van artikel 82 van de Gemeentewet.

Ambtenaren beantwoordden vóór 1/1/2026 de **technische vragen** in de informatiecarrusel. Nu is het zo dat raadsleden technische vragen schriftelijk kunnen stellen en het college die zoveel mogelijk vóórafgaand aan *Byld* beantwoordt.

Ik merk dat deze verandering in de praktijk nog wennen is en misschien zelfs wel zorgt voor de nodige **onduidelijkheid en ruis**:

- bij raadsleden over de vraag *welke* vragen en gesprekken thuishoren in *Byld* en of de commissie niet teveel het werk overdoet van de agendacommissie;
- bij het college over het karakter van een artikel 82-commissie, in het bijzonder over de ruimte voor politieke vragen en uitwisseling met de wethouder(s).

Ik wil met deze notitie wat meer context geven aan wat een raadscommissie nu precies is waarmee het -hoop ik- wat duidelijker wordt wat nu juist wel in de commissie hoort en wat niet (meer). Op 23 juni 2026 is de **training politieke effectiviteit** die heel specifiek is toegespitst op ons eigen vergadermodel. Een training om met elkaar het vergadermodel te verkennen en waar welke vragen thuishoren etc. Het nieuwe vergadermodel vraagt begrijpelijkerwijs tijd om in de praktijk te groeien.

---

2. Juridische positie van *Byld*

De commissie *Byld* is:

- een **raadscommissie ex artikel 82 Gemeentewet**;
- ingesteld voor de **voorbereiding van de besluitvorming in de raad**;
- expliciet bedoeld voor **overleg tussen raad en college/burgemeester**;
- onderdeel van het formele besluitvormingsproces van de raad.

Dit onderscheidt *Byld* wezenlijk van:

- informatiebijeenkomsten (zoals de voormalige informatiecarrusel of een *kolleezjeynformaasjegearkomste*), die primair instructief en eenrichtingsverkeer zijn;
- ambtelijke toelichtingen zonder bestuurlijke of politieke dimensie.

Dat *Byld* de **eerste fase van het BOB-model** is, betekent niet dat zij apolitiek is. Het betekent wel dat zij **niet bedoeld is voor het voeren van een uitgekristalliseerd debat of het innemen van definitieve standpunten**.

---

3. Beeldvorming is méér dan technische informatie

De verplaatsing van technische vragen naar een schriftelijke procedure voorafgaand aan *Byld* is logisch en pragmatisch. Daarmee is niet gezegd dat *Byld* uitsluitend een 'restfase' is na de technische beantwoording.

Beeldvorming is meer dan feitenkennis. Het gaat ook om:

- het bestuurlijk en politiek duiden van die feiten;
- het begrijpen van keuzes, dilemma's en afwegingen;
- het verkrijgen van inzicht in de beleidsrichting en bestuurlijke intenties;
- het verkennen van verschillen en overeenkomsten tussen fracties.

Beeldvorming is daarmee ook:

- weten *hoe het college in de wedstrijd zit*,
  - weten *welke vragen en zorgen bij andere fracties leven*,
  - zonder dat dit al leidt tot een uitgewerkt oordeel of besluit.
-

4. Aard van het gesprek in *Byld*

Wel aan de orde in *Byld*

In *Byld* is ruimte voor:

1. **Bestuurlijk-inhoudelijke vragen aan de wethouder(s)**
  - over beleidsdoelen, beleidskeuzes en alternatieven;
  - over afwegingen die aan het voorstel ten grondslag liggen;
  - over bandbreedtes, scenario's en dilemma's.
2. **Verkennde politieke vragen**
  - vragen die helpen om het politieke speelveld te begrijpen;
  - vragen zonder het doel om anderen vast te pinnen op een standpunt;
  - vragen die bijdragen aan de eigen meningsvorming en die van anderen.
3. **Uitleg van het college over koers en context**
  - waarom dit voorstel nu voorligt;
  - welke ruimte de raad nog heeft;
  - welke consequenties keuzes van de raad kunnen hebben.
4. **Reacties op sprekers (verhelderend)**
  - korte vragen ter verduidelijking van de inbreng van inwoners of belanghebbenden;
  - geen debat, maar wel duiding en verwerking richting vervolg.
5. **Presentaties op voorstel van de agendacommissie**
  - over onderwerpen die binnenkort of later in Oerlis/Besluit komen;
  - over complexe of strategische dossiers waar een brede informatiebehoefte bestaat;
  - incidenteel ook over onderwerpen die (nog) niet besluitrijp zijn.
6. **het aankondigen van moties en amendementen**

Niet aan de orde in *Byld*

Niet passend bij de aard van *Byld* zijn:

- herhaling van **louter technische vragen** die schriftelijk gesteld zijn of konden worden;
- het voeren van een **uitgewerkt politiek debat** tussen fracties;
- het '**wegen**' van **standpunten** met het oog op besluitvorming.

Deze elementen horen thuis in:

- fractievergaderingen (interne oordeelsvorming);
  - *Oerlis* (onderlinge politieke afweging);
  - *Besluit* (besluitvorming).
-

5. Inspraak en open agenda als wezenlijk onderdeel van *Byld*

Een belangrijk onderscheidend kenmerk van *Byld* is dat zij:

- **primair bedoeld is voor insprekers**, zowel:
  - over geagendeerde onderwerpen;
  - als over niet-geagendeerde onderwerpen (op voorstel van de agendacommissie);

Dit onderstreept het karakter van *Byld* als **open, verkennende en luisterende fase**, waarin signalen, zorgen en ideeën vroegtijdig kunnen worden opgehaald en geduid.

---

6. Werkwijze *Byld* in relatie tot voorwerk van de agendacommissie

In de commissie *Byld* vraagt de voorzitter van de agendacommissie standaard of de commissie instemt met het voorstel van de agendacommissie om een onderwerp in de raad te agenderen als hamerstuk of als bespreekpunt op de agenda van Beslút, of als oordeelsvormend onderwerp op de agenda van Oerlis.

Hoewel deze werkwijze procedureel juist is, kost die veel tijd in de vergadering en gaat die op het oog teveel uit van het idee dat de agendacommissie zijn huiswerk niet goed doet.

Voorstel is dat de voorzitter voortaan niet meer standaard in de vergadering van *Byld* expliciet vraagt of de commissie instemt met de wijze van behandeling/agendering.

---

7. Samenvattend

Byld is:

- geen technische vragenmarkt meer;
- geen minidebat;
- wél een volwaardige artikel 82-commissie.

Zij is bedoeld voor:

- overleg tussen raad en college,
- verkennende politieke en bestuurlijke vragen,
- het delen van informatie, perspectieven en signalen,
- ter voorbereiding op oordeels- en besluitvorming.